

บทความพิเศษ เรื่อง ภัยแล้ง หายนะแห่งสงครามปี 2

050

ว่ากันว่า...ในอีก 30 กว่าปีที่จะถึงนี้ โลกของเราจะมีประชากรเพิ่มขึ้นมาเป็น 9,000 ล้านคน และประชาชนคนส่วนใหญ่กว่า 70 เปอร์เซ็นต์จะอาศัยอยู่ในเมือง เนื่องด้วยความจำเป็นที่เราต้องคืนผืนที่ป่าให้กับธรรมชาติและสัตว์ป่า เพราะในปัจจุบันเราใช้ทรัพยากรบนโลกใบนี้มากกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และอีกเหตุผลหนึ่งคือสังคมเมืองทุกที่จะมีฝุ่นควัน ละออง มลพิษที่ทำให้บรรยากาศของโลกของเราเสื่อมโทรมลง ดังนั้นการที่เราหาเกษตรหรือพืชสีเขียวที่สามารถดูดซับจับสารพิษจากก๊าซของเสียในลักษณะหรือรูปแบบต่างๆ ในอากาศ มาไว้ใกล้ๆ กับต้นเหตุได้ก็ถือเป็นเรื่องที่ดี ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องยนต์กลไกต่างๆ ที่ก่อให้เกิดกำเนิดมลภาวะด้วยการปลดปล่อยออกมาในรูปของเสีย ก็จะถูกพืชสีเขียวที่ ย้ายมาเพาะปลูกในเมือง ทำการดูดซับกำจัดให้ลดน้อยถอยลงหมดสิ้นไปอย่างเช่น ไอเสียรถยนต์ ฝุ่น ควัน ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แคมยังเป็น การช่วยประหยัดต้นทุนการขนส่ง (logistics) จากนอกเมืองที่ห่างไกลออกไปอีกต่างหาก เพราะผู้คนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเมืองด้วยข้อจำกัดเรื่องพื้นที่

ด้วยเหตุนี้เอง จึงเกิดนวัตกรรมเริ่มต้นทางด้านการทำเกษตรแนวตั้ง (vertical Forest) เกษตรในสังคมเมือง (Urban Forest) อีกรูปแบบหนึ่งตามทฤษฎีความเชื่อของ ศาสตราจารย์ Dickson Despommier แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ท่านเป็นผู้หนึ่งที่บุกเบิกแนวคิดของการเกษตรกรรมบนอาคารสูง เพาะปลูกเลี้ยงสัตว์อยู่บนตาดฟ้าหลังคาตึก ปลูกพืชริมระเบียงที่ตึกหรืออาคารนั้นๆ สามารถหมุนรับแสงและรับพลังงานลมให้เปลี่ยนเป็นพลังงานได้ 180 องศา เลี้ยงผึ้ง เลี้ยงปลา ปลูกผักในอาคาร มีการ ใช้หลอด LED ทดแทนพลังงานแสงอาทิตย์ พืชก็สามารถที่จะเจริญเติบโตได้เกือบตลอดฤดูกาล ซึ่งท่านมีความเชื่อเหลือเกินว่าการเกษตรแบบใหม่นี้คือทางรอดของมนุษยชาติ โดยท่านได้เคยกล่าวไว้ว่า “อีก 50 ปีข้างหน้า ประชากรโลกจะเพิ่มจาก 6.2 พันล้านคนไปเป็น 9.5 พันล้าน แต่ตอนนี้เรากลับใช้พื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเกษตรไปแล้วถึง 80% ผมนึกไม่ออกว่าเมื่อถึงตอนนั้น การเกษตรแบบเดิมจะเลี้ยงคนทั้งโลกได้อย่างไร” จะอย่างไรก็ตามความคิดนี้ก็ถือเป็นต้นแบบหรือแนวความคิดที่ไม่แน่ว่าเราอาจจะเห็นเมืองเกษตรแบบนี้ในไม่อีกกี่สิบปีข้างหน้าก็ได้

จากที่โลกของเรามีประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในทุกขณะ แต่ประสิทธิภาพการเพาะปลูกเพื่อเป็นอาหารเกือบทั่วโลกในปัจจุบันเสื่อมถอยน้อยลง ด้วยสาเหตุส่วนหนึ่งก็คือ ปัญหาจากภัยธรรมชาติในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เอลนีโญ ลานีญา สึนามิ หิมะ แม่คะนิง น้ำท่วม ความหนาวเย็น โลกร้อนจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน โรคแมลงศัตรูพืชระบาด และที่สำคัญมากๆ ก็คือ ปัญหาเรื่องความ “แห้งแล้ง” ที่จะทำให้ศักยภาพในการเพาะปลูกหรือผลิตอาหารป้อนชาวโลกดูมืดมน โดยเฉพาะในบ้านเรานั้นภัยแล้งถือเป็นภัยที่คุกคามบันทอนศักยภาพการพัฒนาประเทศและการเจริญเติบโตของภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยคนส่วนใหญ่ที่อยู่ในสภาวะของ

ประเทศนี้มีมากกว่าก่อนประเทศ

เราคงลืมกันไปแล้วว่าบรรพบุรุษของเรานั้นเก่งกาจเรื่องเกษตรเป็นที่สุด พ่อหลวงของเราก็สอนให้เราทำเกษตร แต่ท่านๆ คงไม่ทราบว่าการเกษตรนั้นต้องใช้ “น้ำ” เป็นปัจจัยในการเพาะปลูก แต่ทำไมเรายังไม่มีแผนการบริหารจัดการน้ำที่มากเพียงพอต่อการทำอาชีพเกษตรกรรม เรายังไม่มีเขื่อนกักเก็บสำรองน้ำที่เพียงพอ เพราะเราไปมองป่าไม้เป็นเงินตรา ให้มูลค่าในทางมายาตั้งทองคำ ไม่สามารถปรับเปลี่ยน ปรับปรุง แก้ไข ย้ายสถานที่ จึงทำให้เหตุผลที่จะปลูกป่าผืนใหม่ใช้แทนป่าผืนเก่าไม่บรรลุผล จนทำให้ปัญหาการสร้างเขื่อนหรือแก้มลิงในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเพื่อกักเก็บน้ำ มีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอที่จะใช้ในการเพาะปลูกหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสามารถนำพาประเทศของเราให้อุดมสมบูรณ์ต่อไปในอนาคตได้

ป่าต้นน้ำในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีต เพราะมีแต่พืชไร่อย่าง อ้อย ข้าวโพด ข้าวไร่ เสียเป็นส่วนมาก พืชไร่เหล่านี้มีรากที่ซอนไชลงสู่ผิวดินได้แค่เพียงระดับตื้นๆ แตกต่างจากป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณที่อยู่ในยุคเก่าก่อนที่สามารถกักเก็บอุ้มน้ำในชั้นผิวดินไว้ได้ลึกกว่าเป็นเมตรสองเมตร ดังนั้นจึงทำให้ความสามารถในการกักเก็บน้ำฝนแผ่ผิวดินดินเดิมในอดีต เมื่อฝนตกลงมาชะล้างหน้าดินให้ไหลรีปรีลงไปสู่เขื่อนอย่างรวดเร็ว จนระดับน้ำในเขื่อนเพิ่มขึ้นเกินความสามารถในการกักเก็บทำให้ต้องระบายถ่ายเทปล่อยลงสู่ท้องทะเลก่อนเวลาอันควร เป็นสาเหตุทำให้ขาดแคลนแหล่งน้ำในการเพาะปลูกในคราวที่จำเป็น โดยเฉพาะในช่วงฤดูทำนาปรัง ฤดูแล้ง เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องสั่งห้ามปล่อยน้ำทำนาดังที่เราๆ ท่านๆ ได้ทราบกันในช่วงไม่กี่เดือนที่ผ่านมา

แม้ว่าจะมีบางพื้นที่จะสามารถขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ทดแทนได้ ก็เชื่อว่าจะไม่เกิดปัญหา ถ้าแหล่งน้ำใต้ดินถูกดูด และสูบขึ้นมาคราวละมากๆ และพร้อมๆ กันในคราวเดียว อย่างเช่นในช่วงต้นเดือนเมษายนที่ผ่านมา ผู้เขียนก็ได้รับข้อมูลจาก พี่น้องชาวไร่ชาวนาแถว ชัยนาท อ่างทอง สิงห์บุรี ซึ่งมีปัญหาสูบน้ำจากบ่อน้ำบาดาลจนแห้ง แล้วเกิดปัญหาสูบน้ำไม่ขึ้น เนื่องด้วยทุกแห่งหนตำบลในจังหวัดนั้นๆ พี่น้องเกษตรกรชาวนาต่างก็ต้องการสูบน้ำ และวิดน้ำเพื่อทำนาด้วยกันทั้งนั้น จึงเกิดปัญหาบ่อน้ำขุ่น (คือระดับน้ำแห้งขอลดต่ำกว่าปลายท่อที่ยัดใส่ลงไป เพราะแหล่งน้ำชั้นตรงบริเวณนั้นเหือดแห้ง) นี่ก็คือความน่ากลัวเบื้องต้นที่ชาวไร่ชาวนาได้ผ่านพบประสบเจอมาแล้ว ซึ่งต่างก็ต้องดิ้นรนชวนขวยเพื่อที่จะหารายได้ เพื่อเลี้ยงปากท้องดูแลบุตรหลานในครอบครัวต่อไป (เพราะเราขาดเขื่อนที่มากเพียงพอ สำหรับใช้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำรอง)

เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องหาวิธีช่วยเหลือตนเองกันไปก่อน ดังพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้กล่าวไว้ว่า “อตฺตาทิ อตฺตโน นาโถ” ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน นั่นก็คือการช่วยเหลือตนเองก่อนด้วยการทำ “สระน้ำประจำฟาร์มส่วนตัว” ของตนเอง ทำแบบของใครของมัน เพื่อรองรับปริมาณน้ำฝนที่ตกหน้าเขื่อน หรือรองรับน้ำจากเขื่อนที่เขาอาจจะปล่อยให้ลงมาก่อนกำหนด แล้วเราก็ไขเข้าสู่สระน้ำส่วนตัวของเรา ก่อนที่มันจะไหลทิ้งหายลงไปในทะเลเสียหมด ช่องทางนี้ถือเป็นช่องทางที่พี่น้องเกษตรกรควรจะต้องเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะอย่างไรเสียในอนาคตอันใกล้ก็คงจะต้องมีปัญหาเรื่องน้ำอย่างแน่นอน

ก่อนหน้านี้องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ประเมินว่า โลกมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตอาหารเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันอีก 60% จึงจะเพียงพอต่อความต้องการของผู้คนที่เพิ่มขึ้นในปี ค.ศ.2050 ถือเป็นเป็น

เรื่องท้าทายเป็นอย่างมาก เพราะมีทั้งข้อจำกัดของพื้นที่เพาะปลูก เทคโนโลยี นวัตกรรม การใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง รวมถึงแหล่งน้ำและข้อจำกัดของภัยธรรมชาติที่ได้กล่าวไปแล้ว เพื่อที่จะให้มีการผลิตอาหารที่เพียงพอต่อประชากรโลก ซึ่งจะเพิ่มขึ้นมาเป็น 9,000 หรือ 10,000 ล้านคนในอนาคตอันใกล้ ต้นทุนการผลิตและราคาอาหารจะเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง

ดังนั้นแล้วท่านพอจะเห็นกันหรือยังล่ะครับว่าสงครามที่ผมได้จับหัวไว้นั้น “มันคือสงครามน้ำและอาหาร” ที่ไม่น่าจะเกินความจริงและกำลังย่างกรายใกล้เข้ามาถึงพวกเราในทุกๆขณะ หรือจะรองจนกว่าท่านจะมีอาหารมือสุดท้ายตกถึงท้องเสียก่อน.....จึงจะเข้าใจ...

สำหรับผู้ที่มีข้อสงสัย หรือต้องการคำปรึกษา สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้โดยตรงที่ 02 986 1680-2

สนับสนุนบทความโดย นายมนตรี บุญจรัส

กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยกรีน อะโกร จำกัด (ชมรมเกษตรปลอดสารพิษ)

สอบถามข้อมูลข่าวได้ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ โทรศัพท์ 0 2000 8499 , 081 732 7889